

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	LLM4124, Szintaxis I., Szövegtn							
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Kádár Edit							
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Huszthy Bálint egyetemi adjunktus drd. Dimény Hajnalka tanársegéd							
2.4 Tanulmányi év	II	2.5 Félév	4	2.6 Az értékelés módja	vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	Sz
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	KÖ

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium	2
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium	28
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					15
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					2
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					5
Konzultáció					2
Vizsgák					4
Más tevékenységek.....					
3.7 Egyéni munka össz-óraszámja	28				
3.8 A félév össz-óraszámja	70				
3.9 Kreditszám	3				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	<ul style="list-style-type: none"> LLM1124 – Fonetika, stilisztika és intermedialitás, alkalmazott szövegtn
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none"> I. a megjelölt tárgyaknál felsorolt kompetenciákat

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	előadásterem, tábla, vetítő, laptop
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	szeminárium terem, vetítő, laptop

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	C3.1 A nyelvészeti alapfogalmak, szakterületek és módszerek, az anyanyelv szerkezetének és működésének szinkrón és diakrón szempontból való meghatározása és alkalmazása. C3.2 A nyelvészeti leírások vitatott kérdéseinek/problémáinak felismerése, az információforrások összehasonlítása és rangsorolása. C5.2 A morfológiai, szintaktikai, szemantikai, pragmatikai kategorizációk értelmezése, valamint a szóbeli és írásbeli megnyilatkozások elemzése nyelvészeti fogalmak használatával.
Általános kompetenciák	CT2. Kapcsolatteremtés csoportban; interszempionális kommunikáció és szerepvállalás.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A kurzus a magyar nyelv mondattanához a generatív grammatika elmélete felől közelít. A hallgatók tájékozódási pontokat, fogódzókat kapnak a tudományos érvelés mibenléte, a nyelvészeti adatolás és értelmezés kérdéseiben, valamint az alapvető szakirodalmi források tekintetében. Szövegtani alapfogalmak megismerése és az ismeretek alkalmazása.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	A hét mondattan előadás nem kíván bevezetés lenni a (magyar) generatív mondattanba, hanem csupán néhány olyan fogalmat vesz át abból (a megfelelő technikai apparátus nélkül), amely a hallgatók eddigi leíró nyelvészeti ismereteit más perspektívába helyezi. A kurzus célja elsősorban mintegy az alternatíváját felmutatni annak a hagyományos leíró nyelvészettnek, amelyben a hallgatók eddig „szocializálódtak”, külön hangsúlyt helyezve azoknak a jelenségeknek a leírására, amelyeket a hagyományos nyelvészet éppen azért nem tárgyalt, mert nincsenek meg hozzá az eszközei. Szövegtan: <ul style="list-style-type: none"> a szöveg fogalmával kapcsolatos előfeltételek tudatosítása, különféle szövegtani megközelítések megbeszélése (szemiotikai, kognitív, leíró) a textualitás feltételeinek, a szövegfogalom definíciós nehézségeinek megvitatása a szöveg és beszédhelyzet, a textualitás, a koherencia, a mikro-, mezo- és makroszintű szövegösszefüggések, illetve a szöveg nyelvi és nem nyelvi összetevőinek tárgyalása szövegértési, szövegelemzési és szövegalkotási feladatok elvégzése, a megismert alapfogalmak alkalmazása.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. előadás: Bevezető beszélgetés. A nyelvészet: módszer. Műveletek végzése nyelvi adatsorokkal.	problémaközpontúság, frontális munka – dialogikus módszer tanári	
2 előadás: Rendszermondat–szövegmondat/ rendszer nyelvészet–szöveg nyelvészet. A grammatika szabályhalmaz? Mi a szabály?		

Szabálytípusok. Minek a modellje a grammatika? A grammatikai modell alkotásának lépései. Elemkészlet és szabályrendszer.	magyarázatokkal	
3. előadás: Nyelvtipológia, linearizáció és nyelvtipológia. Szósrör vs. mondat szerkezet. Relációs és lineáris organizáció. Alapszórend. Univerzálék és tendenciák. A szórend szabadsága és tanulhatósága. Mit kódol a sorrend? Mintázatok. Hangsúly és a szórend.		
4. előadás: Semleges és nemsemleges mondatok. A magyar mondat topik-predikátum tagolódása. Topik(ok): mi lehet topik (határozott és határozatlan, specifikus és nem specifikus kifejezések), mikor van több topik, mikor hiányozhat (eseményleíró, helyzetjellemző stb. mondatok). Thetikus és kategorikus állítások. Individuumszintű és helyzetképszintű predikátumok. Specifitási korlátozást mutató igék.		
5. előadás: A predikátum belső szerkezete 1. Igemódosítók. Predikatív vonzatok. A predikátum belső szerkezete 2. Fókusz tartalmazó predikátumok. Azonosító fókusz és információs fókusz. A kérdőszó pozíciója. Kvantort tartalmazó predikátumok. Hatókör. Tagadás.		
6. előadás: Kontrasztív topikok. Eseményszerkezet. Régensek, vonzatok, szabad határozók.		
7. előadás: Szemantikai szerepek. Unakkuzatív (mediális) és unergatív igék. Egyszerűsített modell és ábrázolás.		
Bibliográfia kötelező olvasmány <ul style="list-style-type: none"> É. Kiss Katalin – Siptár Péter – Kiefer Ferenc: <i>Új magyar nyelvtan</i>. I. rész: Mondattan. Osiris Kiadó, Budapest, 2003. (1–3. alfejezet: 1. A mondattan tárgya és alapfogalmai; 2. A mondat topik–predikátum tagolódása; 3. A predikátum belső szerkezete) segítő háttéranyag <ul style="list-style-type: none"> Kádár Edit (szerk.): <i>Feladatbank anyanyelvi tanórák tervezéséhez az V–VIII. osztályban</i>. 1. kötet. Ábel kiadó, Kolozsvár, 2017. 1–172. Kádár Edit (szerk.): <i>Feladatbank anyanyelvi tanórák tervezéséhez az V–VIII. osztályban</i>. 2. kötet. Ábel kiadó, Kolozsvár, 2018. 1–173, 314–361. 		
8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés a szövegnyelvszétbe (Beszélt és írott nyelv különbsége; az elméleti nyelvészet és a szövegnyelvszét szintjei; határterületek, interfészek)	előadás, szemléltetés, magyarázat, kérdések	
2. Szövegtipológia (Kommunikáció- és tipológiai elmélet; nyelvtipológiák és szövegtipológiák, a szövegek hagyományos csoportosítási lehetőségei a létrehozás módja és a kommunikációs célok szerint)		
3. A szövegelemzési lehetőségek/1. (Szöveggrammatikai és szövegsemantikai elemek)		
4. A szövegelemzési lehetőségek/2. (Szövegpragmatikai elemek; kötelelemek a szöveg mikro-, mezo- és makroszintjén)		
5. A textológia és a filológia interfésze (Régi szövegek elemzése; kézíráselmélet, kalligráfia, paleográfia, grafológia... Mennyiben szöveg a filológia? Miben áll a filológusok munkája? Esettanulmány: az újlatin nyelvek kialakulása a latinból, falfeliratokon és késő-latin vulgáris szövegeken keresztül)		
6. Középkori magyar szövegek elemzése szövegtani szempontból (Károli Gáspár bibliafordítása; konkrét elemzési példák a kiemelt)		

szövegrészletek mikro-, mezo- és makroszintjén)		
7. Középkori magyar szövegek elemzése filológiai szempontból (Müncheni kódex, Jordánszky-kódex, Sylvester bibliafordítása; mit sugall a kódexek szövegeinek külalakja? Kalligráfiai és grafológiai elemzések)	dialogikus módszer tanári magyarázatokkal, csoportmunka	
8. Mi (lehet) szöveg? Szöveg és beszédhelyzet		
9. A szöveg kommunikációs közege. A szövegvilág. Tér és idő jelölése a szövegben		
10. Koherenciátényezők a szöveg mikroszintjén		
11. Koherenciátényezők a szöveg mezoszintjén		
12. Monológ vs. párbeszéd		
13. A szöveg szerkezete (makroszintje). A szöveg stílusa. A cím		
14. Ismétlés. Elemzések, gyakorlatok		
Bibliográfia		
Szikszainé Nagy Irma. <i>Leíró magyar szövegtan</i> . Osiris Kiadó, Budapest, 1999. (Kijelölt részletek.)		
Tolcsvai Nagy Gábor. 6. fejezet – Szövegtan. Bajor Péter et al. (szerk.) <i>A magyar nyelv</i> . Akadémiai kiadó. 2006.		
Tolcsvai Nagy Gábor. <i>A magyar nyelv szövegtana</i> . Budapest, Tankönyvkiadó, 2001. (Kijelölt részletek.)		
Hargittay Emil (szerk.). <i>Bevezetés a régi magyarországi irodalom filológiájába</i> . Budapest, Universitas, 2003. (Kijelölt részletek.)		
David Crystal: <i>A nyelv enciklopédiája</i> . Budapest, Osiris Kiadó, 2003. (20. fejj.: Diskurzus és szöveg 154–158.; 31. fejj.: Írott és beszélt nyelv 226–230.; 32. fejj.: Grafikus megjelenítés 231–245.; 33. fejj.: Nyelvészeti grafológia 246–261.)		
Szilágyi N. Sándor: <i>Magyar nyelv I. Szövegek, nyelvváltozatok, stílusok</i> . Oktatási és Kutatási Minisztérium, 2006, 1–64.		

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvásásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	<ul style="list-style-type: none"> –a globális problémalátás, valamint a rendszeres (és rendszerbeli) összefüggések átlátásának képessége –az elméleti és terminológiai ismeretek alaposága –a tanult ismeretek alkalmazásának képessége –következetes, logikus gondolkodásmód 	írásbeli vizsga (95%), fogalomtérkép (5%)	40 %
10.5 Szeminárium	Szövegtan: problémafelismerés, terminológiai ismeretek, az ismeretek gyakorlati alkalmazása	írásbeli vizsga	60%

Commented [EK1]: a tantárgycsomagon belül

UNIVERSITATEA BABEŞ-BOLYAI
BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITAT
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
Tel.: 0264-53.22.38
Fax: 0264-43.23.03

10.6 Minimális követelmények

A fogalmak helyes használata, globális problémalátás, vitakészség, biztonságos mondattani elemzés, az elméleti háttér ismerete, a szakirodalom ismerete. Az értékelés pontozás alapján történik. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató eléri az átmenő jegynek megfelelő minimális pontszámot mindkét komponensben. A megszerzett részjegyek 4 vizsgaidőszakon át érvényesek (azaz pl. a 2024. júniusi rendes vizsgaidőszakban megszerzett részjegy a 2025-ös júniusi pótvizsgáig). Ha ezalatt nem sikerül megszerezni a teljes jegyet, a részjegy elvész, és újra meg kell szerezni.

A kitöltés időpontja	Az előadásért felelős tanár aláírása	A szemináriumért felelős tanár aláírása
2024.04.13.		
Az intézeti jóváhagyás időpontja	Az intézetvezető aláírása	
2024.04.18.		
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje